

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Dokaz lastninske pravice na zarubljeni gotovini.

C. kr. okr. sodišče v Š. je v rednem ustnem postopanju z razsodbo od 20. julija 1898 (III. 244 97 — 5 II.) odbilo tožbeno zahtevo Maksa T., glasečo se:

»Toženi Jožef H. je dolžan priznati, da je izmed predmetov, ki so bili na njegovo prošnjo v njegovi izvršilni stvari proti Otiliji T. radi 2000 gld. s prip. zarubljeni vsled odloka c. kr. okrožnega sodišča v Celji od 29. januarija 1897, št. 410., znesek, ki je glasom tusodnega zapisnika de pr. 6. februarja 1897 št. 921 pod št. 1. navedena, namreč gotovina denarja po 1145 gld. 68 kr. v bančnih in državnih notah, kovanih goldinarjih, kronah, nikelnastem in bronastem drobižu s 3 starimi srebrnjaki vred, tožiteljeva izključljiva lastnina in da je vsled tega doseženo izvršilo glede tega zneska nično in brez učinka; nadalje dolžan odstopiti od izvršila glede tega zneska in dovoliti, da dvigne tožitelj denar pri sodišču, v 14 dneh, ker bi sicer smel na podlagi razsodbe zahtevati razveljavljenje izvršila ter izročitev omenjenega zneska; končno dolžan v 14 dneh povrniti tožitelju ogibom izvršila tožne in pravdne stroške« — in tožitelja obsodilo v pravdne stroške.

Razlogi.

V izvršilni stvari Jožefa H. proti Otiliji T. radi 2000 gld. zarubile so se glasom tus. zapisnika de pr. 6. februarja 1897 št. 921. razne premičnine in med njimi gotovina v znesku 1145 gld. 68 kr. — Tožitelj zahteva izločitev te gotovine iz imenovanega izvršila in utemeljuje svojo zahtevo s tem, da je on izključni lastnik tega denarja, ker izhaja iz pekovske in usnjarske trgovine, o kateri tožitelj tudi pravi, da je njegova lastnina. Toženec vsemu temu oporeka in je torej tožitelju naložiti dokaz njegove lastninske pravice do imenovane gotovine, ker je ta pravica njegovi tožbi podlaga.

Kar se tiče trgovine z usnjem in pekarne, je obojestransko priznано, da je isto z notarskim pismom z dne 31. novembra 1878 Otilija T. prevzela od svojega moža Rudolfa T., tožitelj pa

trdi, da je prevzela te obrte od Otilije T. leta 1883. potom kupčije Ivana T., omožena K. in da jih je od te prevzel on sam leta 1890. Ta trditev se nahaja samo v dokaznih členih F., a v pravnih spisih samih se pogreša; tudi se tožitelj o tem, kako je prišla trgovina in pekarna v njegovo last, direktno in nepogojno ni izjavil, ker se nahaja samo na drugi strani replike stavek: »če dokazem, da sem pekarno in trgovino kupil« i. t. d. Tožitelj se edino le sklicuje na priloge D. in E., iz katerih izhaja, da je pekarna in trgovina z usnjem leta 1891. oznanjena pri davčnem oblastvu na njegovo ime, in meni, da je že s tem dokazal, da je on tudi lastnik teh trgovin, oziroma tega obrta.

Trgovina ali obrt je kos premoženja, na katero se dobiva lastninska pravica tako, kakor na kakšno drugo premičnino. Iz tega, kar je tožitelj sam glede načina, kako da si je baje pridobil to lastnino, povedal, se razvidi, da po njegovem jo je dobil na derivativni način od drugega lastnika, ker sam pravi, da je pekarno in trgovino »prevzel« od svoje sestre, katera jo je tudi »prevzela« od svoje matere Otilije T. Glede svoje sestre izrečno trdi, da je ta »kupila« obrta od matere, a tega o samem sebi vsaj direktno ne pravi. Vendar pa je toliko posneti iz pravnih aktov, da hoče tožitelj trditi, da je posredno od drugega lastnika te dele premoženja pridobil v last. Po §-ih 380., 424. in 425. obč. drž. zak. treba je za pridobitev lastnine od drugega lastnika naslova in prepodaje. Naslov je ali pogodba ali poslednja volja, sodno odločilo ali pa zakon. Tožitelj se, kakor kaže, hoče sklicevati na kupno pogodbo. Za tako pogodbo je treba v zmislu §-a 1053. obč. drž. zak., da se stvar za določeno ceno drugemu prepusti. Tožitelj nikjer ni povedal, za katero ceno je njegova sestra prevzela pekarno in trgovino od matere in za katero je to on od sestre prevzel. To naj bi bil tožitelj povedal, da more sodnik na podlagi njegovih trditev razsoditi o pravoveljavnosti naslova, od njega navedenega. Ne zadostuje pa sploh trditi, »da se je stvar kupila«, ampak treba je bilo navesti posamezne določbe sklenjene kupne pogodbe, ker se le po njih more soditi, je li dotična pogodba res kupna in res veljavna.

Tožitelj tedaj niti trdil ni, še manj je pa dokazal, na podlagi katerega pravnega naslova je pekarna in trgovina prišla na Ivano T. in od nje na tožitelja samega. Ker tožitelj sam pravi, da je

denar, katerega izločitev zahteva s to tožbo, pridobil si iz teh obrtov, je razvidno, da kakor ni postal lastnik teh obrtov, tako tudi ni mogel pridobiti lastnine na dohodkih iz teh obrtov. Da je bil on leta 1891. oglašil pekarno in trgovino z usnjem pri okrajnem glavarstvu na svoje ime, nikakor ne more zadostovati za dokaz, da si je tudi pridobil lastninsko pravico do teh obrtov, nego taka oglasitev že zahteva poprej pridobljeno lastnino za podlago, nikakor pa je ne more pouzročiti, nikakor pa ne more biti naslov za pridobitev lastnine (§ 424. obč. drž. zak.). Oglasitev za pridobninski davek je merodajna le za razmerje med davčnim oblastvom in davkoplačevalcem. Navadno se seveda sme misliti, da se nihče ne oglasi za obdačenca, kdor ni tudi lastnik dotičnega obdačenega imetja, vendar se pa to ravno v dandanašnjem prometnem življenju rado pripeti, tako da je celo samo sum, po katerem bi se smatralo dotičnega oglašenega davkoplačevalca tudi za lastnika, prav dostikrat jako nezanesljiv.

Na prilogi *D* in *E* se torej tožitelj v dokaz svoje lastnine na obdačenih obrtih ne more sklicevati in to tem manj, ker mu nasprotuje to, kar je njegov lastni oče Rudolf T. pričal, namreč o načinu, po katerem je baje nastal lastnik. Priča namreč izrečno pravi, »da je njegova hči leta 1890. odložila obrt in je sin (tožitelj) potem prosil za nov obrt, tako da se ne more reči, da je tožitelj od svoje sestre obrt prevzel«, in glede Ivane T. pravi ista priča: »ni res, da je moja žena pekarno in trgovino prodala svoji hčeri; tega ni mogla storiti, ker ni bilo nič prodati, pač pa je moja hči sama prosila za obrt«. Lastni oče, kateremu vendar morajo biti razmere znane, je zapustil tožitelja kakor priča in tajil, da se je sploh kdaj kaj prepodalo in prevzelo.

Manjka tedaj na vsak način naslova za pridobitev lastnine Ivani T., kakor tudi tožitelju samemu, ker ta tudi ni trdil, da je morebiti sam s svojim lastnim premoženjem in na svoj račun leta 1890. odprl pekarno in trgovino z usnjem v Š. Po tem takem se tudi ni treba muditi pri tem, kako skuša tožitelj dokazati po pričah svojo lastninsko pravico do večkrat imenovanih obrtov in do zarubljene, iz njih pridobljene gotovine, sklicujoč se na svoje sobe in sobe svojih starišev, kjer se je našla gotovina, nadalje na njegovo postopanje v hiši in trgovini. Kajti vse to, kar on v tem oziru navaja in kar so priče potrdile, se prav tako lahko godi

tedaj, če bi bil tožitelj samo poslovodja Otilije T. in bi oglasitev za poplačanje pridobnine z leta 1891. bila storjena le z namenom, to razmerje proti zunanosti prikrivati.

Dokaz lastnine se torej tožitelju ni posrečil in ker se tožba upira na lastninsko pravico, bilo jo je zavrni.

Apelaciji tožiteljivi je c. kr. višje deželno sodišče v Gradcu z odločbo od 13. decembra 1898 Bc. II. 363/98—1 ugodilo in premenivši prvosodno rzsodbo spoznalo po tožbeni zahtevi.

Razlogi.

Tu ne gre za rzsoditev vprašanja o pridobitvi lastnine na pekarni in trgovini z usnjem, ki ju zvršuje tožitelj v Š., nego želi se doseči le izrek, da je v zvršilni stvari toženca proti tožiteljevi materi v sodno hrambo prevzeta gotovina 1145 gld. 68 kr. tožiteljeva last. Zato ne more biti nič na tem, je li tožitelj dokazal derivativno pridobitev obeh obrtov ali ne, je li ju pridobil proti odplačilu ali pa je prepustila mu njegova sestra ali pa kaka tretja oseba brezplačno obrtovanje. Jedino odločilno je namreč vprašanje, če je v zvršilo vzeta gotovina last tožiteljeve matere in zvršenke Otilije T. ali pa last tožitelja samega, ker se je kaka tretja oseba ne lasti. Pred vsem je tu razmotrivati provenijenco najdene, v zvršilo vzete gotovine. Neoporekano se je našel denar v predalu omare, ki je stala v spalni sobi tožiteljevih roditeljev. Toda opravičeno ne bi bilo radi tega pripisovati lastnino ali vsaj posest denarja tožiteljevi materi kakor zvršenki. Kajti iz pričevanja toženčevih roditeljev, kakor tudi iz izpovedeb Hugona T. in popolnoma nesumnih Elize H. in dninarja Mihaela O. nedvomno izhaja, da je tudi tožitelj, zlasti po zimi upotrebljal isto spalnico in v to sobo tudi spravljal del svoje obleke. Že omenjena Eliza H. in priča Janez L. pa dalje potrjujeta, da je tožitelj denar, ki ga je čez dan v pekarnici stržil, potem spravljal v omaro v spalnici roditeljev. Iz tega in pa iz dejstva, da je v najdenem denarju bilo 900 gld. samega drobiža, treba je za gotovo izvajati, da denar izhaja od obrtovanja in da je torej last tistega, kdor oba obrta izvršuje. Kar se tega tiče, je pa po izpovedbah prič, vzlasti Petra M., Terezije M., Štefana J., Elize H., Janeza O. in Mihaela O. nedvojbeno, da je jedini gospodar in lastnik v hiši izvrševanih obrtov tožitelj, le on je naročal in plačeval moko za pekarno, je

vsprejemal, plačeval in odpuščal delavce in posle, in zato so tudi tretje osebe (priče Ivan O., Peter M. in Mihael O.) dobile vtis, da je tožitelj in nihče drug lastnik obrtov, ki jih je izvrševal, in da jih izvršuje na lasten račun. To domnevo potrjuje, če se tudi ne ozira na izpoved zaslišanih tožiteljevih roditeljev, pričevanje nesumnih prič Mihaela O. in Štefana J.; prvi navaja, da mu je tožitelj večkrat posojal denar, da je hodil ponj v spalnico roditeljev, še več, da je ta denar naravnost jemal iz predala ondu stoječe omare; druga priča pa je izpovedal, da ga je tožiteljeva mati, če jo je terjal za mezdo, nakazala na tožitelja. Če se dalje uvažuje, da je tožitelj zvrševanje obeh obrtov že l. 1891. napovedal in še oktobra 1896. l. zvrševal (pridobninski list D in E), da je tožiteljeva mati, ki naj bi bila lastnica zarubljenega denarja, brez premoženja, da so se ji nepremičnine prisilno prodale, premičnine pa zarubile, in da toženec za svojo trditev, češ tožitelj je delal in dela kakor pooblaščenec, ozir. poslovodja matere Otilije T., ni navedel dejanskih okolišnosti niti ponudil pravih sodnih dokazov — po vsem tem ni dvomiti, da je upravičena tožbena zahteva, ki je vsled navedenega pravno utemeljena v dvornem dekretu od 29. maja 1845 zb. pr. zak. št. 889. Zato je bilo pritrditi tožiteljevi apelaciji in tožbi ugoditi.

C. kr. najvišje sodišče je višjesodno odločbo po njenih stvarno in zakonito primernih razlogih potrdilo.

b) 6 % obresti se lahko po čl. 287. trg. zak. zahteva, četudi je pravni čin, iz katerega izhaja terjatev, bil trgovina samo na strani dolžnikovi.

Rokodelcu J. K., ki je tožil trgovca J. O. na plačilo za opravljena mu dela, priznalo je c. kr. deželno sodišče v L. namesto zahtevanih 6 %, samo 5 % obresti od njegove terjatve. Na priziv je višje deželno sodišče v L. potrdilo prvosodno odločbo iz razlogov: Po čl. 277. trg. zak. veljajo sicer predpisi četrte knjige trgovskega zakonika za obe stranki, četudi je bil pravni čin zgolj na jedni strani trgovina, kakor je v tem slučaju, in tako bi tudi tukaj moral veljati predpis čl. 287. trg. zak. Toda ta določba je uporabna po 2. odst. čl. 277. trg. zak. le tedaj, kedar iz teh pred-

pisov ne izhaja, da se njih posebna določba ne nanaša zgolj na tisto izmed obeh strank, na koje strani je trgovski čin. Iz vsebine 1. odst. čl. 287. ter iz analogije čl. 288, 289, 290 in nasl. pa izhaja, da more 6 % obresti zahtevati le tist, na čigar strani je bil pravni čin trgovina, česar pa na strani tožiteljevi ni.

C. kr. najvišje sodišče je na revizijo tožiteljevo z odločbo z dne 8. febr. 1899 št. 88 obe odločbi nižjih sodišč v tem pregledu premenilo in prisodilo tožitelju 6 % obresti od vtožene terjatve.

Razlogi.

Dognano je, da pravni čin, za kateri tukaj gre, je na strani toženčevi trgovina. Po čl. 277. trg. zak. treba pri vsakem pravnem činu, ki je na jedni strani trgovina, uporabiti četrto knjigo trg. zak. za obe stranki jednako, ker iz teh določb samih ne izhaja, da se njih posebni predpisi nanašajo zgolj na tisto izmed obeh strank, koje pravni čin je trgovina. V tem pogledu je v čl. 287., obseženem v 2. naslovu 2. dela četrte knjige trg. zak., ustanovljena za trgovine mera zakonitih obresti na šest od sto. To ustanovilo materialnega prava mora torej po prej omenjenem členu 277. trg. zak. priti do veljave pri vseh pravnih činih, kateri so, kakor tukaj, trgovski, če prav le na jedni strani, in nikakor ne gre s pomočjo analogije z drugimi določbami te četrte knjige trg. zak., kakor je storilo višje deželno sodišče glede čl. 288. do 290., obsegajočih druge predpise, namreč ne za obrestni meri, nego za začetek obrestovanja, izvajati, da ima pravico do 6 % obresti zgolj tist, na čigar strani je pravni čin trgovina. Ta zakonu protiven zaključek bi praktično privajal do tega, da bi tist, na čigar strani je čin bil trgovina, ki torej s špekulacijo ali drugim trgovinskim načinom išče dobička, od cene, ki jo po priliki dolguje za dobljeno blago, bil zavezan plačati le 5 % ne obresti, dočim bi od kupnine za blago, pri trgovcu kupljeno, bilo plačati 6 % obresti. Po pravu torej pristojajo po čl. 277. in 287. trg. zak. tožitelju 6 % obresti od prisojenega mu zneska.

c) O pravnem značaji živeža po §-u 796. obč. drž. zak. — Dedič more od legatarja zahtevati primerno povračilo dednih pristojbin le tedaj, kedar dokaže temelj §-a 1041. ali pa 1042. obč. drž. zak.

Z ralsodbo c. kr. okrožnega sodišča v Mariboru z dne 30. junija 1898 opr. št. III. 2042/97—3/I. bila je udova M. G. kakor legatarka glede na § 1042 obč. drž. zak. obsojena, da mora povrniti dediču N. G. pristojbine, ki jih je namesto nje od zapuščine P. G. plačal, in to poleg drugega $1\frac{1}{4}\%$ dedno pristojbino od udovskega živeža letnih 240 gld. v znesku 30 gld in $\frac{1}{2}\%$ prispevek k štajerskemu zakladu učiteljskih pokojnin od istega živeža v znesku 12 gld.

Na apelacijo toženke je c. kr. dež. sodišče v Gradci z ralsodbo od 9. novembra 1898 opr. št. Bc. IV. 70/98—1 premenilo prvosodno ralsodbo in odbilo zgoraj navedeno zahtevo tožiteljevo iz razlogov:

Pravica zakonske žene do živeža po §-u 796 obč. drž. zak ni dedna pravica, nego obligatorna, pristojajoča udovi glede na zapuščino zakonskega moža. Po §-u 91. obč. drž. zak. je mož dolžan dajati svoji zakonski ženi živež, primeren svojemu imetju. Ta zapustnikova dolžnost preide kakor vsaka druga zaveza na dediče (§ 548. obč. drž. zak.). Tega ni nič premenilo to, da so § 796. obč. drž. zak. uvrstili v XIV. poglavje, govoreče o nujnem deleži. Dostojni toženkin živež je torej tudi zapuščinski dolg, katerega je pri odmeri zapuščinskih pristojbin treba odšteti. Čeprav torej ni sporno, da je tožeči dedič poravnal pristojbine od cele zapuščine, vendar ni upravičen, zahtevati od toženke povračilo primernega deleža pristojbine, odpadajočega na njen živež, kolikor se ta zahteva opira na § 1042. obč. drž. zak., češ, da je nekaj potrosil, kar bi bila morala toženka učiniti sama po zakonu. Takšne zaveze pa toženka nima in zato tožiteljeva, na § 1042. obč. drž. zak. osnovana tožba ni utemeljena.

Reviziji tožiteljevi c. kr. najvišje sodišče z odločbo od 29. novembra 1898 št. 17367 ni ugodilo iz razlogov: Četudi ne pristojta sodiščem reševanje tega spornega vprašanja pristojbinskega, vendar ne gre prezreti, da odmera pristojbin, o kateri je bil obveščen zgol tožitelj, se je dala izpodbijati potom finančnih

uradov, da je pa tožitelj pustil plačilni nalog stopiti v pravno moč in tudi prezrl obvestiti toženko, katero je tako pripravil ob priliko, da bi bila upotrebila glede njo zadevajajočih pristojbin pomočke, kojih ugodni nasledek ni ravno bil zgolj dvomljiv. Zato pa zadevni zahtevi za povračilo ni ugotovljen niti temelj, da je dokazan trošek, ki po zakonu zadene toženko, v zmislu §-a 1042. obč. drž. zak., niti okolnost, da ga je tožitelj trosil iz svojega v korist toženke (§ 1041. obč. drž. zak.).

d) Zemljiškoknjižen slučaj.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani kakor rekuržno sodišče je v zemljiškoknjižni stvari Marije D. radi odpisa parcel in vknjižbe izbrisa zastavnih pravic vsled rekurza Marije D. zoper sklep c. kr. okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 6. januarija 1899 opr. št. 43/99 v nejavni seji dne 8. febr. 1899 sklep sodišča prve instance, v kolikor je bil izpodbijan, potrdilo (opr. št. R. 23/99—3).

Razlogi.

Po določilu §-a 27. zem. zak. morajo biti listine, na podstavi katerih naj se zvrše zemljiškoknjižni vpisi, proste takih vidnih nedostatkov, ki utegnejo njih verojetnost zmanjšati. To določilo ima splošno veljavo za vse take listine brez izjeme. Razvidno je to iz besedila §-a 27. cit. v zvezi §-a 26. cit. in iz uvrščenja teh določil pod splošnim napisom »listine«. Izhaja pa to tudi prav naravno iz načela, da gre zemljiškim knjigam in vpisom vanje »publica fides«. Pravni nazor rekurentinje, da § 27. cit. velja samo za listine, napravljene v obliki notarskega akta, nima prav nobene podlage.

Očividni popravki številke parc. št. 1340/1, 1340/2, 1340/3 in poznejša uvrstitvev 1339/1, 1339/2 in 1339/3 v zadevnih kupnih pogodbah so gotovo nedostatki v zmislu §-a 27. cit. in jih je pri presoji dotične zemljiškoknjižne prošnje tem bolje vpoštevati, ker gre za odpis teh parcel in prepis nanje, ker te kupne pogodbe vsled teh nedostatkov ne dajo dovolj jamstva za to, da so se stranke v pogodbi zjedinile ravno glede teh parcel kot pogodbenega predmeta, in ker se iz teh kupnih pogodb ne da razvideti, da so se v njih omenjeni nedostatki že takrat nahajali, ko so jih

stranke podpisale. — Po vsej pravici je torej prvo sodišče odbilo predlog za odpis teh parcel.

A tudi zavrnitev predloga za vknjižbo izbrisa zastavnih pravic na podstavi razsodeb z dne 26. nov. 1898 opr. št. C. 423/98—2 in z dne 28. novembra 1898 opr. št. C. 424/98—2 je po zakonu utemeljena, ker se da ta vknjižba opraviti le zvršilnim potom in ker je kumulacija zemljiškoknjižnih in zvršilnih predlogov nedopustna, kajti po §-u 86. zemlj. zak., koji je tudi po novem pravilnem redu ostal neizpremenjen v veljavi, je moči kumulirati zgolj zemljiškoknjižne predloge in to le v tam navedenih slučajih.

Rekurzu glede na vse to ni bilo moči ugoditi in bilo je prvosodni sklep v izpodbijanem delu potrditi, sicer ga pa pustiti nedotaknjene.

e) Stroški predloga za obvestitev o opravljeni rubežni in za prepis zapisnika o rubežni so nepotrebni.

C. kr. deželno kakor rekurzno sodišče v Ljubljani v zvršilni stvari Ane R., zahtevajoče upnice, proti Adolfu M. zaradi 90 gld. s prip. rekurzu Ane R. proti sklepu okrajnega sodišča v Logateci z dne 27. decembra 1898 opr. št. E. 396/98—3 ni ugodilo (sklep z dne 27. januarja 1899 opr. št. R 16/99—5).

Razlogi.

Po §-u 74. zvrš. reda povrniti mora, razun če ni v posameznih slučajih kaj drugega določenega, zavezanec zahtevajočemu upniku, če ta tirja, vse povzročene mu stroške zvršilnega postopanja, kateri so bili potrebni za vresničenje prava. Za take, v vresničenje prava potrebne stroške zvršilnega postopanja pa ni moči smatrati stroškov, ki so zaznamovani v spisu, dne 25. decembra 1898. l. pri zvršilnem sodišči vložnem. Kajti o izvršeni rubežni je po §-u 253., odst. 4. zvrš. reda obvestiti uradnim potom zahtevajočega upnika; ni pa treba predloga od strani zahtevajočega upnika. Ker se je rubežen izvršila dne 17. decembra 1898, ker je dobila sodna pisarna dne 20. decembra 1898 ukaz, da je obvestiti zahtevajočega upnika o opravljeni rubežni, in ker se je le-to obveščenje dne 27. decembra 1898 tudi v resnici zgodilo, ni imel tedaj zahtevajoči upnik nikakega nujnega povoda, da je dne

23. dec. 1898. l., torej že 6 dni po opravljeni rubežni povprašal radi obveščanja, katero mu do tistega časa še ni bilo došlo. Ravno tako nepotrebni bili so stroški prošnje za prepis zapisnika o rubežni, ker ni potreba pri predlogu za prodajo zarubljenih premičnin predložiti prepisa zapisnika o rubežni, nego zadostuje, sklicovati se na dotični pri sodišči ležeči zapisnik. Zvršilno sodišče torej z vso pravico ni odmerilo dotičnih stroškov in je radi tega bilo proti temu naperjeni rekurz zavrniiti.

O istočasno v rekurzu navedeni pritožbi v jezikovnem pogledu ukrenilo se je ob enem potrebno administrativnim pôtem.

f) Stroški intervencije pri rubežni.

V zvršilni stvari P. zoper A. zaradi 600 gld. s. pr. na sedežu okrajnega sodišča v Š. je le-to kakor zvršilno sodišče stroške intervencije pri rubežni določilo samo na 5 gld. 40 kr., ker so se stroški prihoda intervenijenta iz C. smatrali nepotrebni. Zastopnik zahtevajočega upnika P. v C. je poslal namreč enega svojih uradnikov posredovat k rubežni.

C. kr. okrožno sodišče v Celji je z odločbo od 17. okt. 1898 opr. šte. R. V. 194/98—1 rekurzu zahtevajočega upnika ugodilo ter stroške za posredovanje pri rubežni zvišalo na 14 gld. 16 kr. iz razlogov:

Že radi določbe §-a 41. al. 1. in 3 civ. pr. reda, katero moramo v smislu §-a 78. zvrš. reda upotrebiti v zvršilnem postopanju, pretresati je potrebo neposredne vdeležbe zunanjega zastopnika pri opravi zvršilnih činov v smislu §-a 74. zvrš. reda. V le-tem slučaju se ne more izreči, da je neopravičeno, ker je v C. stanujoči odvetnik odposlal svojega uradnika k opravi rubežni v Š. in da so vsled tega narasli stroški nepotrebni. Povdarjati je treba, da gre v le-tej zvršilni stvari za dokaj znatno terjatev in, kakor je razvideti iz podatkov v meničnem plačilnem nalogu, v zvršilnem dovolilu, iz oprave in vspeha zvršila, šlo je tudi za jako nujno opravo. To nujnost je bilo treba obvarovati slučajnostij, katere bi bile lahko nastopile, ako bi bil zahtevajoči upnik moral stoprav iskati namestnika na sedežu zvršilnega sodišča. Postopanje zahtevajočega upnika v le-tej stvari je torej bilo le previdno,

kar mu je narekovala njegova korist. Prisoditi je torej zahtevajočemu upniku narasle stroške v smislu tarifnega nastavka 14. k naredbi just. min. od 11. decembra 1897. šte. 293. drž. zak. v znesku 14 gld. 16 kr.

—r—r.

Kazensko pravo.

a) 0 oškodovanji državne nadzorovalne pravice prena-reja-njem živinskega potnega lista.

(Kas. razsodba od 3. februvarija 1899. l. št. 14433. iz 1898. l.)

Nikola T. je dobil od županstva živinski potni list za 8 prascev, katere je nameraval peljati v semenj na prodaj. Njegov sosed Ignacij T. je imel tudi 4 prasce za prodaj. Ponudil se je Nikoli, da popelje on sam vseh 12 prascev v semenj. Nikola je privolil. Ignacij pa ni imel potnega lista za svoje štiri prasce. Županstvena pisarna je bila uro oddaljena od njegovega bivališča. Zato je jednostavno Nikolov potni list prenalredil, premenivši število 8 v 12 in je ž njim peljal vseh 12 prascev v semenj. Razpravno sodišče ga je zato obsodilo po §-ih 197., 199. d) kaz. zak.

Ignacijeva, na § 281. št. 10. kaz. pr. r. oprta ničnostna pritožba je trdila, da obtoženčevo dejanje ustanavlja zgol kršenje državne nadzorovalne pravice, in da je zato najti v njem k večemu skrajnosti prestopka po §-u 320. f) kaz. zak., temveč, ker ni mogla nikaka materijalna škoda nastati, kajti prasci niso prihajali iz okuženega kraja. Le-to pritožnikovo mnenje pa je krivo, in zato je kasacijsko sodišče njegovo pritožbo odbilo.

Ponarejanje ali prena-rejanje živinskega potnega lista zgol v svrhu kršiti in varati državno nadzorovalno pravico semnje-v ustvarja res samo prestopok po §-u 320. f) kaz. zak. Če pa namen prekorača mejo, če gre za to, da bo oblastvo varanjem ovirano ukreniti posebno naredbo, h kateri bi jo prisililo poznanje pravega položaja, onda biva le-ta pravica oblastva, torej države, obrezuspešena ponarejanjem ali prena-rejanjem. S tem pa je zadoščeno zahtevi §-a 197. kaz. zak. Takšno slepljenje oblastva obstaja v našem slučaju. Kajti v §-ih 7., 8., 9. in 10. zak. zoper živinske kužne bolezni ter zvršitvena določila k istemu določajo, da mora pred izdajanjem potnih listov večak živino ogledati. Izvršitev le-te naredbe je obtoženec onemogočil prena-rejanjem potnega lista.

Nedostatek potnega lista ter napačnost istega vzlasti glede števila in znamenj živine izključuje po §-u 8. min. ukaza od 12. aprila 1880. l. št. 36. drž. zak. takojšnje pripuščanje dotične živine na semenj in je dovoliti nadaljni neovirani promet s takšnimi živinčeti samo tedaj, kadar živinozdravnik predhodnim ogledom spozna, da so zdrava in obzirom na njih provenijencije nesumna. Tudi le-ta ogled je obtoženec ubranil prenaresanjem potnega lista ter si utihotapil gonjo 4 prascev na semenj brez ogleda in brez potnega lista. Res je sicer, da zakon od 29. februvarija 1880. l. št. 36. drž. zak. namerava preprečenje prometa z bolno ali sumno živino, toda le-tega namena ni zamenjati z onimi posebnimi smotri, katere je opazati v vsakem posameznem slučaju baš v dosego glavnega smotra, ki bi sicer ostal brezuspešen in iluzoren. Svojim postopanjem je torej obtoženec kršil ne samo državno nadzorovalno pravico, nego tudi oni smoter, katerega nameravajo napominane zakonske določbe, in zato je storilo prav spoznavno sodišče, da je smatralo obstoječo nakano oškodovanja v zmislu §-a 197. kaz. zak.

G.

b) Proti soprogi v Avstriji bivajočega inozemca je dopuščena odprava iz vseh v državnem zboru zastopanih deželâ in kronovin.

(Kas. razsodba od 30. decembra 1898. l. št. 13594.)

Roža J. in Lucija B., obe že piletni ženici, prva soproga italijanskega v Trstu bivajočega podanika, druga samica, pristojna v vasico postojinskega okraja, sta se pečali že dolgo vrsto let obrtoma in običajno oderuštvm. Prvoimenovana je imela par stotakov in jih je znala prav spretno v svoj prilog obračati. Dru-goimenovana je bila sicer reva, a dobivala je svoj dobiček s tem, da je Roži J. denarja potrebne žrtve iskala in dovajala ter jim oznanjala njeno bogastvo in velikodušnost, vabila jih na limanice, češ, da Roža J. ubogim rada pomaga in jim denar posojuje za prav zmerne obresti, ki so pa bile v resnici 20 do 120 od sto.

Sodni dvor je obsodil obe radi pregreška po §-ih 1. in 4. zak. od 28. maja 1881. l. št. 47. drž. zak. v kazen ostrega zapora, denarno globo in odpravo iz Trsta in njegove okolice.

Pritožili sta se obe na vrhovno sodišče po §-u 281. odst. 11. kaz. pr. r. radi izreka odprave in razveljave oderuških opravil, in

Lucija B. tudi po §-u 281. odst. 10. kaz. pr. r., ker jo je spoznavno sodišče proglasilo za storilko, dočim ni ako ne sokriva.

Kasacijsko sodišče je deloma ugodilo pritožbi Lucije B., spoznavši, da je res samo sokriva, a ne storilka obtoženega pregreška, ker ni kreditnih opravil vršila v imenu Rože J., nego le-tej samo uzajemnike iskala in dovajala in tako nasvetovanjem in pokom navlaščno oderuštvo Rože J. priliko dajala, izvrševanju istega premišljema sredstva pripravljala in si v njegovo gotovo izpopolnovanje prizadevala, dočim ni dobivala od posameznih kreditnih opravil nikakega dobička, niti jej je Roža J. za posamezna posredovanja kaj plačevala, nego davala jej sploh denarne pripomočke, tudi če jej ravno ni dopeljala kacega uzajemnika. Proglasilo jo je zato sokrivo v zmyslu §-a 5. kaz. zak. pregreška po §-ih 1. in 4. zak. od 28. maja 1881. l. št. 47. drž. zak. ter jej znižalo nekoliko kazen ostrega zopora in globo, vzdržavši pa odpeljavo.

Ničnostno pritožbo, slonečo na št. 11. § 281. kaz. pr. r. pa je kasacijsko sodišče odbilo, ker se mu je zdela popolnoma neutemeljena. Odprava je določena v §-u 4. zak. zoper oderuštvo kakor kategorična, neizogibna kazen. Ni možno premeniti je v drugo vrsto kazni, niti prizanesti je potom olajševanja (§-i 259., 260., 261., 262., 265., 266. kaz. zak.), ker zakon ne daje sodniku glede te vrste kazni pravice premembe, in ker pač ne more biti govora o znižanju kazni odprave pod najnižjo mero, torej tudi ne o prizanašanju iste potom olajšanja. Prisojanje te kazni odpada zgolj tedaj, kedar je obsojenec tudi pristojen v kraj, kjer biva (min. nar. od 19. maja 1858. l. št. 79. drž. zak.). Zakonska pristojnost omožene ženske pa se drži domovinstva njenega moža (§ 7. domovinskega zakona od 3. decembra 1863. št. 105. drž. zak. in § 3. zakona od 5. decembra 1896. l. št. 222. drž. zak.). A Roža J. je italijanska podanica, ker je njen soprog italijanski državlján. Tu torej ni predpogoja napominane ministrske naredbe. Tudi § 92. obč. drž. zak., na kateri se poziva ničnostna pritožba, nima tu nobenega vpliva, kajti za sodno odmerjenje kazni so odločljive zgolj kazensko-pravne določbe; civilno pravo, ki štíti in ureja mejsebojne zasebne pravice državljanov, se mora ogniti kazenskemu pravu, ki štíti občne pravice in terja izpolnjevanje občnih dolžnostij. Zato ni najti v izreku odprave obtoženke Rože J. prekoračenja kazenskega območja razpravnega sodišča. A ni ga najti

niti gledé obtoženke Lucije B. Kajti naj je le-ta samó sokriva vprašavnega pregreška, zapada istotako v zmislu §-ov 5., 239. kaz. zak. kazni § 4. zak. zoper oderuštvo.

V kolikor pa pritožba pobija razveljavljenje menic in drugih, iz oderuštva izvirajočih pravnih opravil, je ni bilo moči upoštevati, kajti zoper izrek o zasebno-pravnih zahtevkih je dopusten samo vzklic (§ 283. kaz. pr. r.), katerega pa obtoženki nista prijavili.

Gerkič.

Iz knjige judikatov.

(Št. 141. Plenis. sklep z dne 6. junija 1899, št. 340 Pr.)

Določba §-a 501. civ. pr. reda, da je v bagatelnih rečeh dopusten priziv proti prvi sodbi le radi ničnostnih razlogov §-a 477., št. 1 do 7, izključuje popolnoma izpodbijanje take sodbe potom rekurza po §-u 55. civ. pr. reda radi izreka o stroških.

Z ozirom na važnost pravnega vprašanja, katero so sodišča različno reševala: je li dopusten rekurz proti bagatelnim sodbam radi izreka o stroških, je zaprosilo justično ministerstvo, da se predloži v smislu §-a 16. f. ces. pat. od 7. avgusta 1850 plenismarnemu senatu najvišjega sodišča to vprašanje v rešitev. Najvišje sodišče je sklenilo, da se gore navedeni pravorek zapiše v judik. knjigo, in je pri tem to-le vpoštevalo:

Določba §-a 55. civ. pr. r., da je moči izrek o stroških kake sodbe edino le potom rekurza izpodbijati, ako se zajedno ne izpodbija odločba v glavni reči, ima za samo ob sebi umevno podlago to, da je sploh dopusten pravni lek proti odločbi v glavni reči. Po §-u 501. civ. pr. r. pa je moči v bagatelnih rečeh prvo sodbo izpodbijati le radi ničnostij §-a 477., št. 1 do 7 civ. pr. r., in to le potom priziva. Iz tega pa izhaja predosledno, da je v bagatelnih rečeh rekurz proti sodbi radi izreka o stroških izključen. Kajti bila bi nepravilnost, ki je gotovo zakonu ni moči podtikati, ako bi se dopuščal rekurz proti bagatelnim sodbam radi izreka o stroških, torej le radi postranskega zahtevka, dočim bi se meritorna odločba v isti sodbi ne dala stvarno izpodbijati. Saj je namen §-a 55. civ. pr. r. edino le ta, da se akcesorni zahtevki sodnih stroškov bolj jednostavno uveljavlja in hitrejšo končno reši, ne pa, da bi